

**REMUNERAREA MUNCII ÎN REPUBLICA MOLDOVA:
ANALIZĂ ȘI TENDINȚE**

Tatiana COLESNICOVA¹, doctor, conf. cercetător, Institutul Național de Cercetări Economice
Mihail CIOBANU², cercetător științific, Institutul Național de Cercetări Economice
Tatiana IAȚIȘIN³, drd, cercetător științific, Institutul Național de Cercetări Economice

*In this paper is analyzed Moldova's experience in the field of labour remuneration and are identified its current trends. The **actuality** of this research topic results from the bleak economic reality faced by the Republic of Moldova, especially in labour remuneration area. The **purpose** of the paper consists in the analysis of labour remuneration in Moldova and in identifying its characteristic trends. In elaboration of this paper were used the following research **methods**: analysis, comparison, grouping, graphs. The following **results** are obtained: identification and analysis of labour remuneration trends in Moldova in the past year by economic activity and economic sectors.*

Key words: labour remuneration, salary, economic activities, regulation, international analysis, trends.

*În această lucrare este analizată experiența Republicii Moldova în domeniul remunerării muncii și sunt identificate tendințele actuale ale acesteia. **Actualitatea** acestei teme de cercetare rezultă din realitatea economică sumbră cu care se confruntă Republica Moldova, în special în domeniul remunerării muncii. **Scopul** lucrării constă în analiza evoluției remunerării muncii în Republica Moldova și identificarea tendințelor caracteristice ale acesteia. În elaborarea lucrării date au fost utilizate următoarele **metode de cercetare**: analitică, comparativă, gruparea, grafice. Sunt obținute următoarele **rezultate**: identificarea și analiza tendințelor de evoluție ale remunerării muncii în Republica Moldova în ultimul an pe activități economice și sectoare economice.*

Cuvinte-cheie: remunerarea muncii, salariu, activitățile economice, reglementare, analiză internațională, tendințe.

JEL Classification: J3, J8

Introducere. Una dintre problemele cele mai stringente cu care se confruntă Republica Moldova în perioada actuală o reprezintă remunerarea muncii. Conform definiției oferite de Biroul Național de Statistică salariul include atât plăți ce se oferă în mod regulat fie pentru lucrul realizat, fie pentru orele lucrate, cât și prime care pot fi acordate în mod regulat sau neregulat [1, p.2]. Salarizarea muncii este reglementată de *Legea salarizării nr.847 din 14.02.2002 publicată în Monitorul Oficial al RM nr.50-52 din 11.04.2002*. Sistemele de salarizare legal acceptate sunt cel tarifar și cele netarifare. Aceste sisteme cuprind: salariul de bază (pentru muncitori - salariul tarifar, pentru funcționarii publici – salariul de funcție), salariul suplimentar (sub formă de adaosuri și sporuri), precum și alte plăți de stimulare și compensare. În cazul persoanelor ce lucrează în sectorul real, salariul acestora se obține din veniturile rezultate din activitatea economică [2, p.3-4].

Va fi analizată evoluția salariului mediu lunar în Republica Moldova în anul 2015, precum și în primele 6 luni din 2016.

Analiza și tendințele remunerării muncii în Republica Moldova. Câștigul salarial nominal mediu în anul 2015 a constituit 4610,9 MDL. Per ansamblu, de-a lungul anului 2015 de cea mai mare medie anuală a salariilor medii lunare au avut parte persoanele încadrate în activitățile de servicii în tehnologia informației, cu 13127,1 MDL. Pe locul doi s-au situat cei implicați în activitățile direcțiilor administrative centralizate, precum și activități de management și de consultanță în management, cu 12187,1 MDL. Locul trei l-au ocupat salariații din domeniul transporturilor aeriene – 12066 MDL. De cealaltă parte, cel mai puțin plătiți au fost cei din domeniul pescuitului și acvacultura, obținând în medie 2350,5 MDL. Un salariu puțin mai mare, deși surprinzător de mic au obținut angajații antrenați în activitățile de jocuri de noroc și pariuri – 2539,9 MDL (!). Aceștia au fost urmați de persoanele ce au practicat activități de peisagistică și servicii pentru clădiri, care au câștigat, în medie, 2639,1 MDL.

În Figura 1 este prezentată evoluția salariului mediu nominal atât pe sectoare (bugetar și real), precum și în ansamblu pentru perioada ianuarie 2015 – iunie 2016.

Pe grupuri de activități, cel mai mare câștig salarial a fost obținut în următoarele domenii: informații și comunicații - 9770,7 MDL; activități financiare și de asigurări - 8659,6 MDL; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat - 8134,2 MDL. Grupurile de activități cu cel mai mic salariu în 2015 au fost: arta, activitățile de recreere și de agrement – 3015,8 MDL; activitățile de cazare și alimentație publică – 3055,6 MDL; agricultura, silvicultura și pescuitul - 3072,3 MDL.

În luna iunie 2016, clasamentul parțial s-a schimbat, astfel cel mai mare salariu mediu nominal lunar a fost înregistrat în: activitățile de servicii în tehnologia informațională - 14705,5 MDL, transporturile aeriene - 14589,7 MDL, activități ale organizațiilor asociative - 11781,2 MDL, iar cel mai mic salariu - în următoarele ramuri: agricultura, vânătoarea și serviciile anexe - 2986,4 MDL, activitățile de asistență socială, fără cazare - 2712,2 MDL, activitățile de jocuri de noroc și pariuri - 2828,1 MDL.

¹ © Tatiana Colesnicova, ctania@gmail.com, +373 (22) 501104

² © Mihail Ciobanu, ciobanu.mihail.s@gmail.com, +373 (22) 501104

³ © Tatiana Iațișin, tatianaiatisin@yahoo.com, +373 (22) 501110

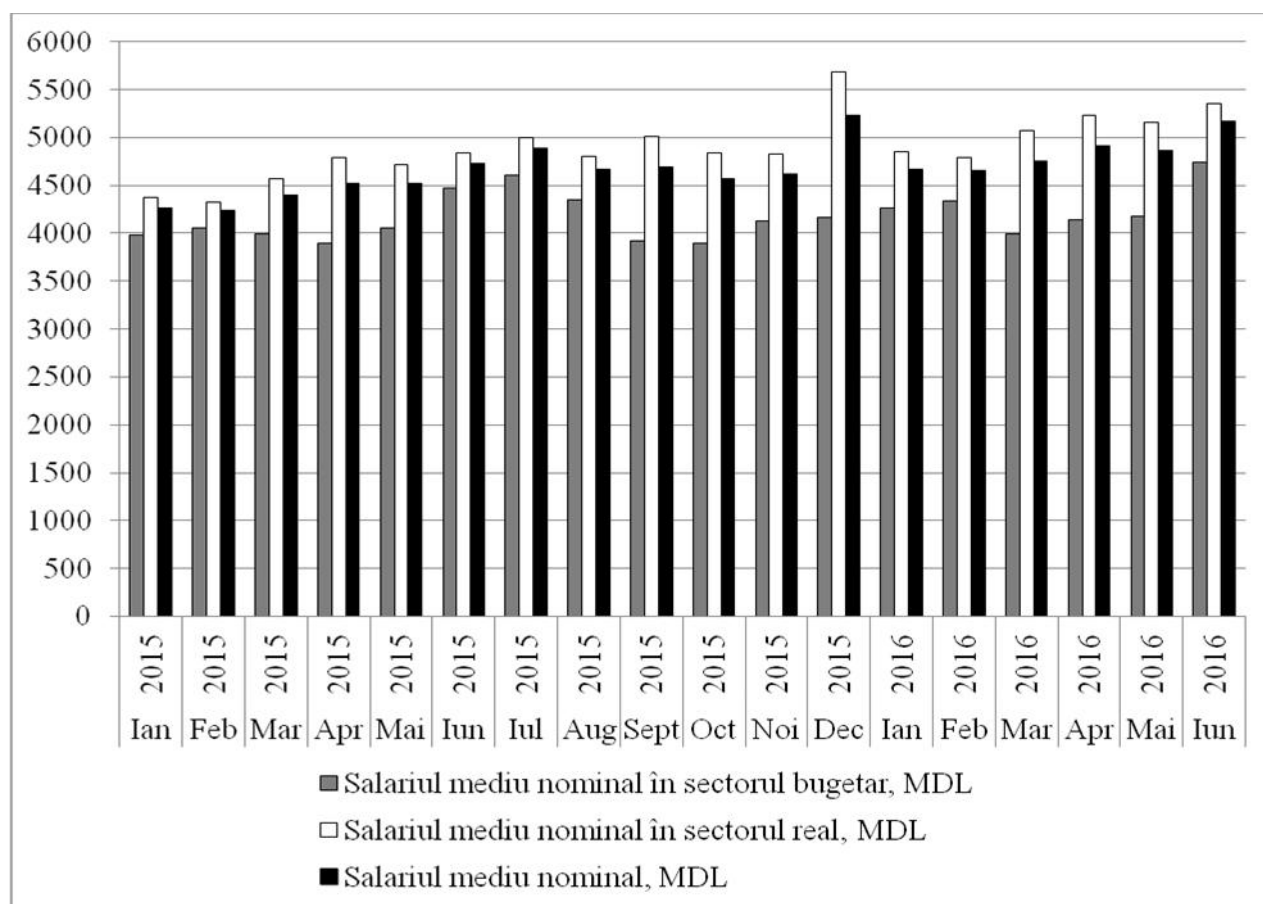

Fig. 1. Dinamica salariului nominal lunar în sectoarele bugetar și real în perioada ianuarie 2015 – iunie 2016, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică [3]

După cum se poate observa în figura de mai sus, în pofida evoluției neuniforme a salariului mediu nominal de-a lungul perioadei date, tendința generală a acestuia este una crescătoare. Se observă discrepanțe între salariul mediu în sectorul bugetar și cel real. Acestea sunt mai mari în trimestrul al IV-lea al anului 2015 și culminează în decembrie în același an.

Tendențele salariilor medii în termeni reali au fost mai moderate comparativ cu ritmurile nominale înregistrate în intervalul de timp analizat, care au fost influențate de presiunile inflaționiste și care au devenit mai pronunțate în anul 2015. Indicii salariilor reale în perioada august-decembrie 2015 au avut o tendință de scădere față de perioada similară a anului precedent. În prima jumătate a anului 2016 în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent salariul nominal s-a majorat într-o mică măsură. În schimb salariul real s-a micșorat, însă ratele neajungând la nivelele anului precedent. În aprilie și iunie 2016 a avut loc o creștere a salariului real în raport cu nivelul respectiv din perioadele date ale anului 2015, însă ea este insignifiantă (Tabelul 1).

Tabelul 1. Tendințele ratelor salariului nominal vs tendințele ratelor salariului real (față de perioada similară a anului precedent), %

2015												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept	Oct	Noi	Dec
Salariul nominal, %	112,8	114,1	112,4	112,9	112,2	112,6	112,8	109,2	110,0	105,9	105,9	107,4
Salariul real, %	107,7	107,1	104,9	104,9	103,8	104,0	103,9	97,3	97,7	93,6	93,3	94,5
2016												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun						
Salariul nominal, %	109,5	109,7	108,0	108,5	107,5	109,2						
Salariul real, %	96,6	99,5	98,7	100,2	99,6	101,7						

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică [3]

Remunerarea muncii în regiunea din partea stângă a Nistrului. Analiza remunerării muncii a regiunii din partea stângă a râului Nistru a fost elaborată în baza datelor oferite de Serviciul Statistic al Transnistriei [4]. Cursul oficial de schimb mediu al autorității monetare din partea stângă a râului Nistru pe perioada ianuarie - iunie 2016 – 1 dolar SUA=11,2176 ruble [5].

În trimestrul al II-lea al anului 2016, salariul nominal mediu lunar calculat la un lucrător, cu excepția subiecților antreprenoriatului mic, a constituit 3791 ruble (338 dolari SUA) sau 98,7% față de perioada similară a anului precedent. La organizațiile de stat salariul mediu a fost de 2694 ruble, s-a majorat cu 0,4% față de aceeași perioadă a anului precedent.

În perioada dată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în aceste ramuri economice: „Electro – și radiocomunicații” - 9369 ruble (835 dolari SUA), „Bănci și credite” - 6972 ruble (621 dolari SUA), „Asigurări” - 6535 ruble (582 dolari SUA), „Servicii de informare și de calculator” - 5289 ruble (471 dolari SUA), „Industria” - 4968 ruble (443 dolari SUA), „Tranzacții imobiliare” - 4417 ruble (394 dolari SUA), „Organele puterii de stat și de control” - 4323 ruble (385 dolari SUA), „Construcții” - 4128 ruble (368 dolari SUA), „Transport” - 3866 ruble (345 dolari SUA), „Comerț și alimentarea publică” - 3848 ruble (343 dolari SUA).

Salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Geologie și meteorologie” - 2016 ruble (180 dolari SUA), „Asistență socială” - 2105 ruble (188 dolari SUA), „Comunicații poștale” - 2326 ruble (207 dolari SUA), „Cultură și artă” - 2421 ruble (216 dolari SUA), „Învățământ” - 2661 ruble (237 dolari SUA), „Sănătate” - 2690 ruble (240 dolari SUA), „Silvicultura” - 2825 ruble (252 dolari SUA), „Agricultura” - 2937 ruble (262 dolari SUA), „Știință” - 3064 ruble (273 dolari SUA). Salariul nominal mediu lunar după activități economice pe regiune este ilustrat în Figura 2.

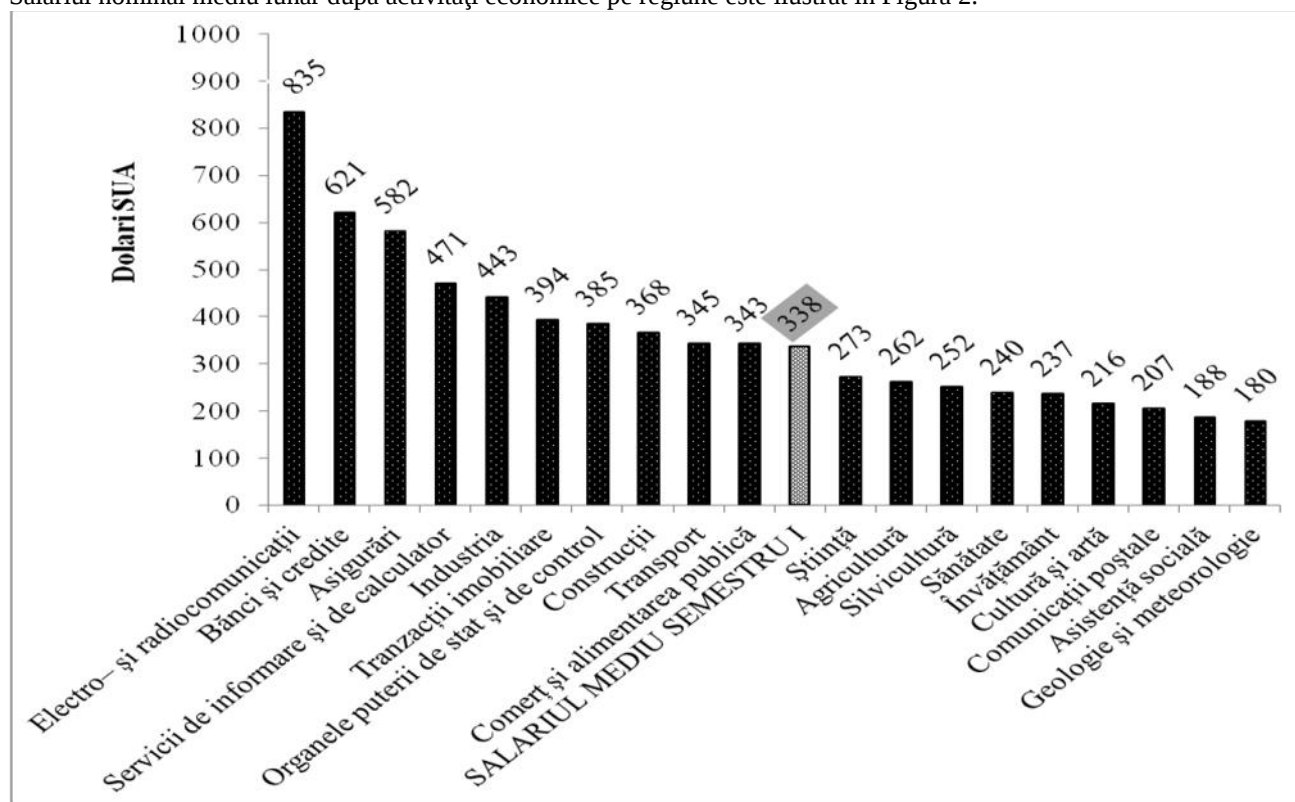

Fig. 2. Salariul mediu nominal lunar în semestrul I din anul 2016 pentru regiunea din partea stângă a Nistrului

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei [4]

În industrie, cel mai mare salariu nominal lunar în perioada analizată a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: energia electrică – 6393 ruble (570 dolari SUA), ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 68,6%; siderurgia – 5463 ruble (487 dolari SUA) sau 144,1% din salariul mediu pe economie; fabricarea de mașini și prelucrarea metalelor - 5038 ruble (449 dolari SUA) sau cu 32,9% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria alimentară - 4472 ruble (399 dolari SUA) sau cu 18,0% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria poligrafică - 4192 ruble (374 dolari SUA) sau 110,6% din salariul mediu pe economie; industria chimică – 4186 ruble (373 dolari SUA) sau 110,4% din salariu mediu de economie; industria materialelor de construcție – 3909 ruble (348 dolari SUA) sau cu 3,1% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria de morărit și panificație – 3849 ruble (343 dolari SUA) sau cu 1,5% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria ușoară – 3836 ruble (342 dolari SUA) sau cu 1,2% mai mult decât salariul mediu pe economie; alte ramuri industriale – 3052 ruble (272 dolari SUA), care este mai mic decât salariul mediu pe regiune cu 19,5%; industria de prelucrare a lemnului - 2877 ruble (256 dolari SUA), care este mai mic decât salariul mediu cu 24,1%.

Analiza internațională. În comparație cu statele CSI, după salariul mediu nominal lunar pentru anul 2015,

Moldova a surclasat state precum: Kârgâzstan, Ucraina și Tadjikistan. Se poate remarca poziționarea mai bună față de Ucraina, care se datorează mai degrabă situației economice grave, mai ales din cauza cheltuielilor și costurilor războiului din această țară, decât în urma îmbunătățirii situației din Moldova.

În Figura 3 este indicat salariul mediu lunar în 2015 în țările CSI.

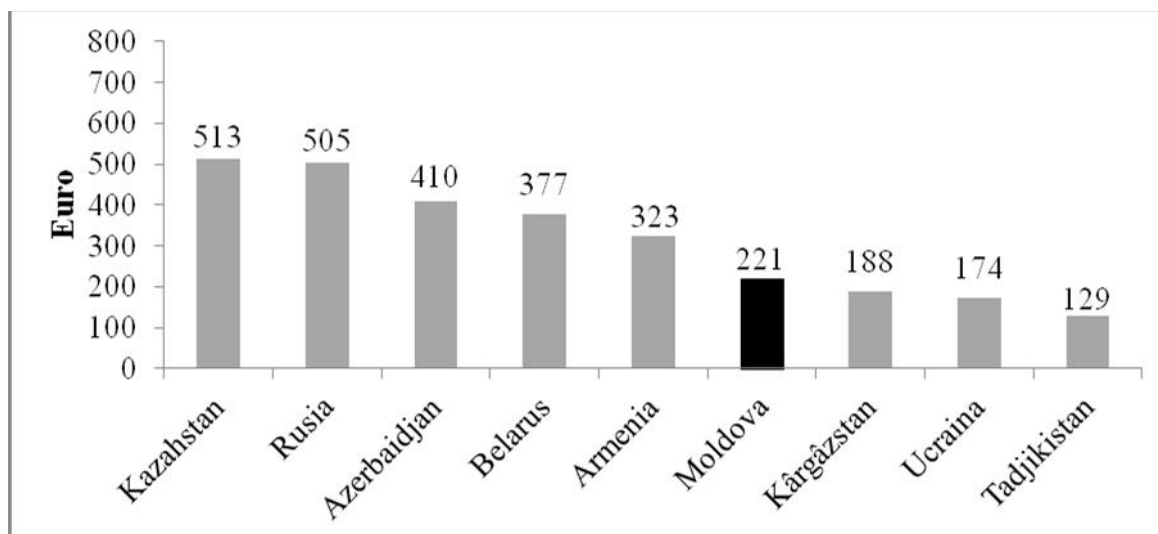

Fig. 3. Salariul mediu nominal lunar în anul 2015 pentru țările CSI

Sursa: Conform datelor CISSTAT [6]

Concluzii. Trendul general cu privire la remunerarea muncii pe parcursul anului 2015 a avut o evoluție neuniformă. Astfel, în ianuarie salariile au crescut ușor față de februarie, datorită premiului anual plătit (Hotărârea Guvernului Nr. 180 din 11.03.2013 cu privire la plata premiului anual personalului din unitățile bugetare; ultima modificare – Hotărârea Guvernului nr. 770 din 23.09.2014). În perioada următoare, februarie-iulie salariile au avut tendința moderată de creștere, în special în iunie-iulie (în comparație cu perioada iulie-noiembrie), când a avut loc plata concediilor corpului didactic și stabilirea unui nou quantum minim garantat al salariului în sectorul real (Hotărârea Guvernului Nr. 165 din 09.03.2010 cu privire la quantumul minim garantat al salariului în sectorul real; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 219 din 29.04.2015). Iar spre sfârșitul anului, în decembrie salariile s-au majorat datorită calculării premiilor, creșterii salariilor din sectorul real în urma sărbătorilor de iarnă. Spre deosebire de salariile nominale în sectorul real, cele din sectorul bugetar au avut parte de creșteri mai mici și de micșorări mai consistente.

Salariile reale au cunoscut o creștere în prima jumătate a anului 2015 în comparație cu perioada similară a anului precedent, iar în a doua jumătate ele s-au redus puțin, scădere care a continuat în primul semestru din 2016, însă fiind mai puțin pronunțată. Ramurile economice cu cele mai mari salarii au fost: serviciile în tehnologia informației, activitățile direcțiilor administrative centralizate, de management și de consultanță în management și transporturile aeriene, iar cele mai mici - în domeniul pescuitului și acvaculturii, jocurilor de noroc și activităților de peisagistică.

În regiunea din stânga Nistrului salariul nominal mediu lunar a fost mai mare decât cel din Republica Moldova, iar ramurile economice cu cele mai mari salarii au fost: electro – și radiocomunicațiile, bănci și credite, asigurări, iar cele mai mici în: geologie și meteorologie, asistență socială și comunicații poștale.

În raport cu statele CSI, Republica Moldova s-a situat cu o poziție mai jos decât mijlocul clasamentului, devansând state precum: Kârgâzstan, Ucraina, Tadjikistan, totodată fiind în urma Kazahstanului, Rusiei, Azerbaidjanului, Belarusului și Armeniei.

BIBLIOGRAFIE

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: Numărul salariaților, câștigurile salariale și costul forței de muncă (Metadata), [Accesat la 12.09.2016], Disponibil: <http://www.statistica.md/public/files/Metadata/Salarii.pdf>
2. Legea salarizării nr.847 din 14.02.2002 publicată în Monitorul Oficial al RM nr.50-52 din 11.04.2002, [Accesat la 12.09.2016], Disponibil: http://lex.justice.md/document_rom.php?id=7E593B1D%3AB617DDCA
3. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova: Banca de date statistice, [Accesat la 12.09.2016], Disponibil: <http://www.statistica.md/>
4. Министерство экономического развития Приднестровской Молдавской Республики: Социально-экономическое развитие ПМР за январь-июнь 2016 года, [Accesat la 12.09.2016], Disponibil: <http://mer.gospmr.org/assets/files/zip/gss-pmr/doklady-gss/doklad-yanvar-iyun-2016.doc>
5. Приднестровский республиканский банк: Средневзвешенные курсы валют в 2016 году, нарастающим итогом, [Accesat la 12.09.2016], Disponibil: http://www.cbpmr.net/data/svk_narast_itog_01_07_16.pdf
6. Межгосударственный статистический комитет СНГ: Среднемесячная номинальная заработная плата [Accesat la 12.09.2016], Disponibil: <http://www.cisstat.com/rus/macro/zp-2.pdf>